Architektúra 11 - Románska architektúra :)

Typické znaky

Predstavuje prvý významný medzinárodný architektonický štýl stredovej Európy.

Spájala orientálne, byzantské a rímske vplyvy.

Základnými architektonickými prvkami boli polkruhový oblúk, valené a krížové klenby bez rebier, stĺpy a portály.

Budovali sa predovšetkým kostoly, kláštory, hrady s vežami a opevneniami.

Kostoly mali zväčša krížový pôdorys.

Významným architektonickým prejavom boli pútnické chrámy, ktoré sa nachádzali v blízkosti pútnických ciest (napríklad pri cestách do Santiaga de Compostela).

Pri stavbe chrámov bola využívaná klenba.

Typickým prvkom chrámov boli polkruhovo ukončené portály.

Okná boli obyčajne, malé (v snahe čo najmenej narušiť statiku masívnych múrov), v hornej časti zvyčajne ukončené oblúkom.

Významným prvkom bola stavba zvoníc.

Neomietnuté exteriérne steny stavby bol často dekorované tzv. lombardskými pásmi.

Charakteristické boli **hrubé kamenné múry**, ktoré zabezpečovali stabilitu stavby.

Interiéry pôsobili pomerne tmavo, pretože malé okná prepúšťali len obmedzené množstvo svetla.

Na stavbu sa používal najmä **kameň**, miestami tehla a drevo na konštrukčné a strešné prvky.

Sochárska výzdoba sa sústreďovala predovšetkým na portály, hlavice stĺpov a tympanóny.

Architektúra vyjadrovala pevnosť, stabilitu a obranný charakter stredovekej spoločnosti.

Najvýznamnejšie stavby

Katedrála (Speyer, Nemecko):

- patrí medzi najväčšie románske chrámy v Európe,
- predstavuje vrchol nemeckej románskej architektúry.

Opátsky kostol (Cluny, Francúzsko):

- bol centrom clunyjského reformného hnutia,
- patril k najväčším chrámom stredoveku.

Bazilika Sainte-Madeleine (Vézelay, Francúzsko):

- významná pútnická zastávka na ceste do Santiaga de Compostela,
- preslávená bohatou sochárskou výzdobou portálov.

Katedrála (Pisa, Taliansko):

- súčasť známeho komplexu s Krivou vežou v Pise,
- predstavuje osobitú podobu talianskej románskej architektúry.

Rotunda svätého Juraja (Skalica):

- jedna z najvýznamnejších románskych pamiatok na Slovensku,
- typická centrálna sakrálna stavba románskeho obdobia.

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania

Kostol svätej Margity Antiochijskej (Kopčany):

- jedna z najstarších zachovaných sakrálnych stavieb na Slovensku,
- jednoduchá dispozícia a strohý architektonický výraz.

Križovany

Obdobie a vznik

- 10. až 13. storočie,
- rozvíjala sa po období raného stredoveku,
- predchádzala gotickej architektúre,
- najväčší rozmach zaznamenala v 11. a 12. storočí.

Charakteristika

- prvý jednotný architektonický sloh stredovekej Európy,
- vznikol spojením rímskej, byzantskej a miestnej stavebnej tradície,
- rozvíjal sa najmä v prostredí kláštorov, biskupstiev a feudálnych sídel,
- dôraz sa kládol na pevnosť, monumentálnosť a obranný charakter stavieb.

Typické znaky

- polkruhový oblúk,
- valená a krížová klenba,
- hrubé kamenné múry,
- malé polkruhovo ukončené okná,
- masívne veže,
- krížový pôdorys chrámov,
- portály s reliéfnou výzdobou,
- lombardské pásy,
- tmavší interiér,
- monumentálnosť a stabilita.

Materiály

- kameň,
- tehla,
- drevo,
- malta,
- kamenné kvádre na reprezentatívne stavby.

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania

Typické stavby

- kostoly,
- baziliky,
- rotundy,
- kláštory,
- hrady,
- obranné veže,
- mestské opevnenia.

Najvýznamnejšie pamiatky

- Katedrála v Speyeri,
- Opátstvo Cluny,
- Bazilika Sainte-Madeleine vo Vézelay,
- Katedrála v Pise,
- Rotunda sv. Juraja v Skalici,
- Kostol sv. Margity Antiochijskej v Kopčanoch.

Románska architektúra na Slovensku

Najvýznamnejšími pamiatkami sú rotundy v Skalici a Bíni, Kostol sv. Margity Antiochijskej v Kopčanoch, románske časti Spišskej Kapituly a Bazilika sv. Egídia v Bíni. Zachovali sa aj viaceré románske kláštory, hrady a kostoly.

Význam

Románska architektúra vytvorila prvý jednotný stavebný sloh stredovekej Európy. Zaviedla typické prvky, ako polkruhový oblúk, masívne murivo a kamenné klenby. Stala sa základom, na ktorom neskôr vyrástla gotická architektúra.

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania